

לשמוע קול תורה – פסוק השבוע

פרשת שמיני

דרמה

פרשתנו פותחת במעמד היום השמיני של ימי המילואים. הכול נראה אידיאלי. אהרן הכהן מקריב את הקורבנות בדיוק כפי שציווה ה' את משה, הוא מברך את העם בהתרגשות, ואש יוצאת מלפני ה' ואוכלת את הקורבנות. בני ישראל רואים את השכינה, מתמלאים בשמחה ונופלים על פניהם.

אך לפתע נקטעת השמחה, והשלמות העילאית האופפת את היום הופכת לתוגה גדולה:

"וַיִּקְחוּ בְנֵי אֶהֱרֹן נָדָב וָאֶבִּיהוּא אִישׁ מִחֶתְתּוֹ וַיִּתְּנוּ בָּהֶן אֶשׁ וַיִּשְׂימוּ עָלֶיהָ קֹטֶרֶת וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי ה' אֶשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם" (ויקרא י, א).

בני אהרן מלאי התלהבות, מקריבים אש זרה שלא נצטוו בה – ובן רגע באים על עונשם:

"וַתֵּצֵא אֶשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי ה'" (פס' ב).

ואנו עומדים ומשתוממים. רגע של התלהבות פנימית, של דמיון ויצירה, רגע של רצון לפעול בקודש מתוך יוזמה אישית ולא רק מתוך ציות – וזהו, נגמרו החיים. לכאורה יש כאן מסר קשה מאוד לישראל: היזהרו מיוזמות! היוזמה אסורה!

התשובה לתמיהתנו חבויה בפסוק בשתי מילים שמסבירות את הכול: "לִפְנֵי ה'". התורה מעודדת אותנו לפעול וליזום – אך בתוך גבולות ברורים: פעלו בהתלהבות, הרבו ביוזמות חדשות, יסדו ארגוני צדקה, ארגנו שיעורי תורה, הקימו מפעלים וספקו עבודה לאלפי עובדים – אבל אל תנסו לשנות את עבודת ה'. אל תנסו לשנות את היהדות, לעצב מחדש את התורה. הרצון לפעול רצוי וראוי – אך אסור לברוא דת חדשה!

על פי דברים אלו נבין את דברי המדרש המובאים ברש"י, שעל פיהם משה אומר לאהרן: "עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך". כיצד ייתכן שנדב ואביהוא גדולים ממשה ואהרן? הלוא הם חטאו, ומשה ואהרן לא חטאו!?

התשובה היא שנדב ואביהוא חטאו בחטא ההתלהבות – ובתכונת נפש זו הם גדולים ממשה ואהרן: נדב ואביהוא פעלו מתוך התלהבות נפש סוערת, ואילו משה ואהרן פעלו לגאולת ישראל רק אחרי שה' פנה אליהם.

ההתלהבות מבורכת עד מאוד – אך בה בעת מסוכנת מאוד. בפרשייה זו התורה מלמדת אותנו את גבולות הגזרה.

שאול דוד בוצ'קו